

Laddad förväntan

Knappt har håret torkat från sommarens bad innan ungdomarna knackar på dörrarna och frågar om beställningar av årets jultidningar. I oktober ställs julmusten fram till försäljning, i november börjar julmusiken spelas på radio och i butiker och från första advent så vadar vi omkring i ett digert utbud av julkalendrar och växande önskelistor från barnen. Ingen period på året är så laddad av förväntan som adventsveckorna, steg för steg byggs det upp inför det crescendo som själva julhelgen innebär. Och det är inget nytt.

Ett av mina tydligaste barndomsminnen är när mamma på julaftonens morgon knackade på min dörr och reciterade samma ord som mormor gjort under hela mammas uppväxt:

Nu står jul vid snöig port, klappar på och myser. Kära barn, släpp in mig fort, här står jag och fryser. Se min säck är full och tung både åt gammal och åt ung. Har jag gåvor rara, säg får jag hos er vara?

Traditionen bjöd att jag som barn skulle svara ”Ja kom kära jul!”, därefter klev mamma in genom dörren med en bricka fylld med varm choklad, smörgås, lussebulle och en noggrant utvald serietidning vars uppdrag var att försöka hjälpa mig härda ut fram till Kalle Anka och jultomten. Det gick sådär, för både jag och mina syskon Thomas och Susanne var mer än laddade inför allt som julaftonen hade att erbjuda i form av mat, mys och frestande klappar som låg inslagna och väntade. Abstinensen och otåligheten var maximal och nådde sitt klimax det år som jag klockan 05 väckte syskonen, tog med dem till mitt rum och ropade så högt jag kunde: ”Du kan komma nu!” Mamma raglade sömndrucken upp ur sängen och meddelade att vi allt fick ge oss till tåls några timmar än innan det var dags för reciterandet av de där orden som innebar starten på julaftonen.

Julen är speciell, intensivt förknippad med rutiner och önskemål – och inte enbart för barn. Som pastor har jag genom åren suttit i många samtal med brudpar och kunnat konstatera vilken stor betydelse deras förväntningar inför det kommande äktenskapet har. De ibland skiftande bilderna av det man gemensamt är på väg in i påverkar i allra högsta grad förutsättningarna för det man tillsammans ska bygga. Därför är det angeläget att tala om det som är viktigt för en fungerande relation, exempelvis kring ekonomi, sex, kommunikation, förlåtelse och – för att benämna en klassiker – relationen till svärmor.

Men faktum är att det inte bara är den typen av områden som ofta kommer upp och behöver bearbetas, ganska ofta finns förväntningarna inför julen med. Bilden av hur det

ska se ut kan vara ett minerat område eftersom även unga människor kan vara oerhört tyngda av traditionen i den egna familjen och hur barndomens jular har sett ut. Som en kvinna sa till sin blivande man: ”Bara så du vet, julafton firar vi hemma hos mina föräldrar och jullunchen äter vi senast klockan 12.”

Julen är central i vårt samhälle och för de flesta av oss, även om det förstås finns undantag. Men generellt anses julen viktig ur familjesynpunkt, den ger oss möjlighet att visa och ta emot generositet, den är därtill mysig och inbjuder till såväl vila som frosseri i mat och godis.

Men mitt i alla dessa krafter av kommersiell och mysig karaktär kan ibland denna fråga, kanske i en stund av eftertanke någon gång under advents- eller juletid, infinna sig:

Vad handlar egentligen julen om, djupast sett? Finns det ett ärende, ett budskap som riskerar att drunkna bland griljerade julskinkor, lackade julklappar, tomtegröt och jakten på den perfekta knäcken? Ibland känns det som att vårt julfirande blivit som en tavelram: Vackert smyckad med glitter men tämligen tom eftersom vi tappat bort motivet, själva bilden av den sanna julen, av det ansikte som kan värma våra hjärtan och skänka oss en tro som bär.

Inför julen 1987 släpptes en annorlunda julskiva vid namn TipTap som fallit i djup glömska för de flesta, men låten ”Herregud” av artisten Orup har dröjt kvar hos mig:

Snön ligger vit, den ligger överallt. Den ligger som ett täcke så vi ser ingenting. Vi väntar på nån, nån som kan ge oss allt. Vi människor behöver faktiskt tro på någonting.

Åh Herregud, Jesus Kristus.

Vad är det här för värld som ni låter oss leva i?

Åh Herregud, Jesus Kristus. Vi behöver er.

Vi ska i denna bok titta närmre på vad det är denne Jesus Kristus gör och erbjuder i det som sker på julen. Och vi börjar – kanske något överraskande – med doften.